CHAMP
Local Heating & Cooling Planning

Supported by:
Federal Ministry
for the Environment, Climate Action,
Nature Conservation and Nuclear Safety
on the basis of a decision
by the German Bundestag
European
Climate Initiative
EUKI

Местни планове за отопление и охлаждане: методология и законодателни предложения

Генади Кондарев

Черноморски изследователски енергиен център (ЧИЕЦ)

CHAMP
Local Heating & Cooling Planning

Защо е важно точно сега

11.10.2025

Срокът за въвеждане на плановете по чл. 25, параграф 6 от ДЕЕ изтече. Срещу България има процедура за нарушение.

73 % / 51 %

от домакинствата в градовете и в селата притежават климатик (НСИ, 2024). Отоплението и охлаждането се електрифицират бързо.

37 %

от домакинствата се отоплява на дърва (EU-SILC 2023) — често в неефективни уреди, с тежки последици за въздуха.

Общините над 45 000 жители трябва да имат план, но нямат законово задължение, методика, достъп до данни и финансиране.

Методологията накратко: от данните до плана

1

Процес и данни

Звено, заинтересовани страни, искания за данни

2

Текущо състояние

Сгради, мрежи, горива, емисии

3

Потенциал

Обновяване, ВЕИ, отпадна топлина

4

Целеви сценарии

Зони за топлоснабдяване до 2050 г.

5

Охлаждане

Потребление, уязвимост, пикови товари

6

Стратегия и мерки

План за действие, финансиране, мониторинг

Три нива на детайлност: облекчено, стандартно и разширено — според наличните данни и капацитета на общината.
Шаблон за попълване: указания, примерни таблици и фигури за всеки раздел; общината попълва полетата и получава готов план.

CHAMP
Local Heating & Cooling Planning

Какво е специфично за България

Намаляващ емисионен фактор

Електроенергийната система и вносът се декарбонизират — ефектът от термопомпите не се подценява

Бъдещето на газовата мрежа

Зони за постепенно извеждане, съгласувани с плановете на газоразпределителните дружества

Промишлена топлина и студ

Предприятията са големи потребители и източници на отпадна топлина

Висока степен на електрификация на отопление и охлаждане; Климатици и пикови товари

Масовите климатици влияят на потреблението и на зимните и летните пикове в мрежата

Непълни данни —пречка за цялостна стратегия, но не и повод за бездействие

Фокусиране на мерките първо там, където общината има лостове за въздействие и постепенно напредване към цялостен модел с подобряване на качеството на данните

Обратна връзка към държавата

Общините записват пречките и ги отнасят до институциите

Стратегия и мерки: от плана към действие

Две нива на стратегията

Стратегическа рамка — цели и зони до 2050 г.

Тригодишен план за действие — мерки с отговорник, инструмент и бюджет; обновява се с бюджета всяка година

Четири типа мерки

- **Задължителни**
- **Бързи с гарантирана полза**
- **Зонални**
- **Условни**

„Една мярка — един инструмент — един отговорник“

Мерките влизат в бюджета, ПИРО, програмите по ЗЕЕ, ЗЕВИ и ЗЧАВ, ОУП и обществените поръчки — иначе нямат собственик и средства.

Информационна карта за всяка мярка: разходи, източник, ефект, полза за уязвимите домакинства.

Ясна отговорност: общински съвет, кмет, заместник-кмет и експертно звено; годишен цикъл, обвързан с бюджета.

Финансиране: публични средства и пазарни модели

Осем модела с участие на частни средства

А. Договор с гарантиран резултат (ЕСКО)

Б. Задължени лица по схемата за енергийни спестявания

В. Изкупуване на отпадна топлина

Г. Групова и индивидуална покупка за домакинства, собствен принос в програми, които предоставят грантово финансиране

Д. Гъвкавост в зони с ограничен капацитет

Е. Енергийна общност на общински покриви

Ж. Концесия или ПЧП за топлоснабдяване

З. Общинско дружество за енергийни услуги

Основни източници

Програми 2021–2027 и НРПП 2028–2034

Социален фонд за климата и приходи от СТЕ2

Модернизационен фонд — топлофикация

Национален фонд за декарбонизация, ФЕЕВИ, ФЛАГ

ЕИБ, ЕБВР, ELENA, LIFE

Осем пакета с предложения за законодателни промени за хармонизиране с новото законодателство на ЕС

1

Общински планове за ОиО

МЕ, АУЕР

2

Централно топлоснабдяване

МЕ, КЕВР

3

Котли и подмяна на уреди

МЕ, НФД

4

Електрически мрежи и измерване

МЕ, КЕВР

5

Сгради и етажна собственост

МРРБ, МЕ

6

Качество на въздуха

МОСВ

7

Държавен бюджет

МФ

8

Енергийна бедност

МТСП, АСП

Всяко предложение: състояние, какво изисква правото на ЕС и конкретен текст за изменение

CHAMP
Local Heating & Cooling Planning

Пакет 1: Общински планове за отопление и охлаждане

Адресати: Министерство на енергетиката, АУЕР, Народно събрание

1

Законово задължение за плановете

Общините над 45 000 жители изготвят план по единна методика (наредба); АУЕР го оценява и поддържа публичен регистър.

2

Право на данни за общините

Мрежовите оператори, АУЕР и НСИ предоставят агрегирани данни безплатно — без тях планът не може да бъде изготвен.

3

Без нови документи

Мерките от плана влизат в програмите за енергийна ефективност и ВЕИ, вместо да се дублират.

Пакет 2: Централно топлоснабдяване и отпадна топлина

Адресати: Министерство на енергетиката, КЕВР, Народно събрание

1

Ефективни системи и планове за преобразуване

Определение за ефективно централно топлоснабдяване; системите над 5 MW изготвят план, съгласуван с общината.

2

Ценово регулиране, което насърчава ефективността

Стимулиращо регулиране (горна граница на цените или приходите), признаване на изкупената отпадна топлина и показатели за качество.

3

Права на клиентите и отпадна топлина

Право на отказ от неефективна система — индивидуално и колективно; центровете за данни над 1 MW оползотворяват отпадната си топлина.

Пакет 3: Котли и подмяна на отоплителни уреди

Адресати: Министерство на енергетиката, Национален фонд за декарбонизация

1

Без стимули за котли на изкопаеми горива

Ясна забрана в закона и график за извеждането им до 2040 г. в Националния план за обновяване на сградния фонд.

2

Помощ според дохода и мостово финансиране

Пълна помощ за ниските доходи, частична с облекчен кредит за средните; мостово финансиране, за да не спират проектите.

3

Квалифицирани инсталатори

Публичната помощ се обвързва с инсталатори от регистър, с преходен срок от 12 месеца.

Пакет 4: Електрически мрежи и умно измерване

Адресати: Министерство на енергетиката, КЕВР, Народно събрание

1

Право на умен електромер за всеки краен клиент

Днес законът дава право само на обекти над 50 kW (чл. 120, ал. 5 ЗЕ), а директивата — на всеки клиент. Без умен уред няма споделяне на енергия и няма жилищни енергийни общности.

2

Безплатен достъп до данните

15-минутни данни за клиента и за трето лице по негов избор — търговец, агрегатор или енергийна общност.

3

Публичен свободен капацитет на мрежата

Операторите публикуват капацитета за нови присъединявания — основа за планиране на термопомпите.

Пакет 5: Сгради и етажна собственост

Адресати: МРРБ, Министерство на енергетиката, Народно събрание

1

Решения в етажната собственост

Кредит за енергийна ефективност с 51 % вместо 75 %; етажната собственост — пряк получател на подкрепа.

2

Звена за обслужване на едно гише

Техническа помощ за собствениците, включително за домакинствата със средни доходи.

3

Ясни правила в закона

Срокове за сградите с нулеви емисии, минимални стандарти, слънчеви инсталации и готовност за нискотемпературно отопление.

Пакет 6: Качество на въздуха и битово отопление

Адресати: Министерство на околната среда и водите, Народно събрание

1

Общи мерки с плана за ОиО

Мерките за битовото отопление в програмите за качество на въздуха се съгласуват с плана (Директива (ЕС) 2024/2881).

2

Сухи дърва за огрев

Изисквания за влажност и към търговците, не само към ползвателите.

3

Национален график за най-замърсяващите уреди

Предвидим график за подмяна, съчетан с подкрепа за домакинствата.

Пакет 7: Държавен бюджет

Адресати: Министерство на финансите, Народно събрание

1

Средства за плановете в бюджета за 2027 г.

Целеви трансфери за общините над 45 000 жители за изготвяне на плановете за отопление и охлаждане. Предложението може да се внесе между първо и второ четене на бюджета.

Пакет 8: Енергийна бедност и помощ за отопление

Адресати: МТСП, Агенция за социално подпомагане, Народно събрание

1

Целевата помощ — вход към трайни решения

Получателите на помощ за отопление получават статут на енергийно бедни домакинства и приоритет в програмите за подмяна на уреди и обновяване.

2

Подкрепа и без документ за собственост

Домакинствата могат да удостоверят ползването на жилището, за да не остават извън програмите.

Следващи стъпки

1

Методология

Окончателна редакция и публикуване; пилотно приложение с общини

2

Законодателни пакети

Обсъждане със заинтересованите страни и внасяне в институциите

3

Покана към общините

Използвайте шаблона още сега: бързите мерки, данните и звеното не чакат закона

4

Обратна връзка

Споделете пречките, които срещате — те ще стигнат до правителството и парламента

Следващи стъпки

Можете да изпратите вашите мнения и предложения до **12 декември 2026 г. на office@bserc.eu**

Документите са достъпни на:

https://bserc.eu | Проекти | Други | Подпомагане изготвянето на местни планове за отопление и охлаждане (CHAMP)

Благодаря за вниманието!

Генади Кондарев
Експерт по енергийна политика, ВЕИ, отопление и охлаждане
Черноморски изследователски енергиен център (ЧИЕЦ)
Ул. Виктор Григорович 7, София 1606
Тел.: 088 968 9890
E-поща: genady@bserc.eu